

Energisystem
Emma Johansson, 08-677 25 05
emma.johansson@energiforetagen.se

Till Infrastrukturdepartementet
i.remissvar@regeringskansliet.se och med kopia till
i.esd.remisser@regeringskansliet.se
diarienummer I2022/01758

Europeiska kommissionens förslag till förordning om övergripande cybersäkerhetskrav för produkter med digitala element och om ändring av förordning (EU) 2019/1020

Energiföretagen Sverige ger röst åt omkring 400 företag som producerar, distribuerar, säljer och lagrar energi. Energibranschen investerar omkring 30–35 miljarder kronor årligen. Med rätt förutsättningar kan vi fortsätta trygga energileveranserna till hushåll, företag och samhälle - varje sekund, året om - samtidigt som vi driver på den förändring som möjliggör framtidens energisystem. Vårt mål är att; utifrån kunskap, en helhetssyn på energisystemet och i samverkan med vår omgivning, utveckla energibranschen – till nytta för alla.

Sammanfattning

Energiföretagen Sveriges medlemmar använder produkter med digitala element som cybersäkerhetsakten (CRA) riktar in sig på. Den europeiska kommissionens avsikt att implementera baslinje för sårbarhetshantering i produkter på producentsidan uppfattas positivt. Det finns stora fördelar med att klassificera tillverkare utifrån cybersäkerhetskrav, dels för att kunna jämföra produkter, dels höja säkerheten vid användningen och säkerhetsmedvetenheten hos användare. Idag ligger det helt i händerna på användaren att kravställa och kontrollera tillverkare och leverantörer. Över tid ser Energiföretagen Sverige att produkter med digitala element blir säkrare i och med förslaget.

I bilaga III listar CRA specifika produkter med digitala element som specifikt används av energibolag som Industriella automatiserings- och kontrollsystem (IACS), programmerbara styrsystem (PLC) och system för övervakning och datainsamling (SCADA) samt smarta mätare. Till dessa behövs förtydliganden. Se de mer detaljerade kommentarerna nedan.

Detaljerade synpunkter

Tillverkarnas rapporteringsskyldigheter (Artikel 11)

Det finns behov av att förtydliga gränsdragningen mellan produktansvar för tillverkaren av en produkt med digitala element och användandet av digitala produkter som en tjänst för att inte användaren ska riskera att hamna i en gråzon mellan regleringar. Ett exempel är tillverkarens skyldigheter att dela incidenter och sårbarheter med ENISA (Art.11.1 och 11.2) respektive skyldigheten för användaren (Art.11.4). Incidenter av informations-och kommunikationstjänster (IKT-tjänster) samt nät-och informationssystem regleras redan idag under NIS-regleringen. I fallet med en incident, riskerar användare att behöva

rapportera incidenten två gånger: till sin nationella CSIRT (enligt NIS2-direktivet 2022/2555) och till ENISA.

Förslag: Produkten bör vara unik för tillverkaren och rapporteringskrav bör inte kopplas till användarens användning. Rapporteringsskyldigheten bör vara hos tillverkaren då huvudsyftet med CRA:s är att skydda företag och konsumenter.

Varumärken/import (art. 15)

Ett affärsområde för energibolag är att importera och skraddasy till exempel smarta mätare, solpaneler och ladd stationer samt fjärrvärmecentraler, sätta sitt varumärke på produkten innan försäljning till slutkonsumenter. De exemplifierade produkterna gör att konsumenten kan dra nytta av energitjänster, som styrning av elanvändningen under dygnet och energieffektivisering av el och värme. Det är slutkonsumenterna som äger sin utrustning, men användaren av till exempel den smarta mätaren är främst energibolaget via avläsning.

Genom att sätta sitt varumärke riskerar energibolag att omfattas av tillverkarens skyldigheter att dela sårbarheter till slutkunden/användaren. Slutkonsumenten har inte tillgång eller förmåga att ingripa i installationen. Därmed bör företag betraktas som slutanvändaren av smarta mätare snarare än kunden.

Förslag: Inom ramen för CRA bör ansvaret för produkter som omnämns under bilaga III förtydligas till att även omfatta situationer då en produkt är skraddarsydd för en huvudanvändare (ett företag) och huvudsakligen används av denna användare.

Marknadskontroll och kontroll av produkter med digitala element på unionsmarknaden (Artikel 41)

Det är viktigt att Sverige säkrar kompetens hos tillsynsmyndighet och kompetens av 3:e partsgranskare så att ändamålsenlig tillsyn kan ske samt så att konkurrensneutralitet och ett konkurrensrättsligt perspektiv upprätthålls.

Prestationsindikatorer

Idag saknas tydlig definition av ”inga kända sårbarheter”. Gränsen är flytande och varierar snabbt över tid. Nya sårbarheter upptäcks ständigt. Offentliggörande av sårbarhetsinformation kan skapa hot och systemkriser av leveransen av väsentliga tjänster för samhällskritiska sektorer. Därför föreslår Energiföretagen Sverige att lägga till hur avslöjande av sårbarheter säkerställs i kommunikation mellan tillverkare, användare och myndigheter på lämpligt sätt och i lämplig takt. ENISA tillsammans med nationella CSIRT bör även ge väsentliga kritiska entiteter som potentiellt påverkas av upptäckta sårbarheter tillräckligt med tid för att skydda dessa produkter och inte offentliggöra något under denna åtgärdsperiod.

BILAGA III KRITISKA PRODUKTER MED DIGITALA ELEMENT

I bilaga III saknas krav på produkter som innehåller inbäddad programvara och extern mjukvara såsom växelriktare för solpaneler och smarta värmepumpar. Detta är komponenter som kan nyttjas vid cyberangrepp och bör inkluderas.

Slutord

Det finns stora farhågor att implementationen av förslaget blir mycket kostnadsdrivande för företag och slutkundsmarknaden då kostnaderna för dyra standardiseringsförfaranden för riskreducerande åtgärder förväntas läggas på produkterna. Det framgår inte tydligt i förslaget vem som betalar utvecklingen och framtagandet av standarder för cybersäkerhetskrav för produkter med digitala element. Förslagsvis bör finansiering av produktutveckling ske via styrmedel från EU och inte helt och hållet läggas på riskkapitalmarknaden att genomföra. Detta för att undvika att förslaget påverkar den fria marknaden negativt och ger konkurrensmässiga inskränkningar. Allt för detaljerade regleringar av produktutveckling förväntas gynna aktörer med stora marknadsandelar och riskerar att slå undan små tillverkare, speciellt i nischade branscher som energibranschen.

Stockholm som ovan

Åsa Pettersson
Vd Energiföretagen Sverige